

Fenomenul de corupție – între dezbatere, prevenție și combatere. Viziune internă și europeană

The Phenomenon of Corruption – between Discourse, Prevention and Intervention. A Domestic and European Perspective¹

Andrei-Ionuț DÂRLEA²

Rezumat: Corupția este una dintre cele mai întâlnite probleme în contemporaneitate. Frecvența cu care faptele de corupție intră în atenția organelor de stat abilitate este una îngrijorătoare, mai ales din pricina efectelor dăunătoare pe care acestea le produc asupra societății. De-a lungul timpului, dorința de a preveni, combate și chiar destabiliza fenomenul a atras după sine felurite dezbateri doctrinare, acestea având drept efect (și) o bogată efervescență normativă a legiuitorului național (și nu numai).

La nivel suprastatal, corupția a cunoscut un interes acerb din partea statelor, dezvoltându-se anumite doctrine întru unificarea legislațiilor naționale. E lesne de înțeles că un fenomen atât de amplu precum cel al corupției destabilizează nu doar societatea internă a unui stat, ci și pe cea europeană, producând efecte dăunătoare asupra valorilor europene. Astfel, diferitele convenții europene (sau internaționale) vin în ajutorul statelor spre a dezvolta un front comun împotriva corupției, modificând sau impulsionând, deseori, modificarea legislațiilor naționale (cum este și cazul statului român).

Cuvinte-cheie: corupție; valori; drepturi fundamentale; combatere; prevenire; corupție pasivă; corupție activă; societate; funcționar public; onestitate

Abstract: Corruption represents one of the predominantly encountered problems in contemporary times. The extent to which corruption cases draw the attention of competent state authorities is cause for concern, especially given the detrimental impact they have on society as a whole. Over the course of time, the ambition to counteract the phenomenon has prompted a wide array of doctrinal debates, which have led, among other things, to an intense normative activity by the national legislator - and beyond.

¹ Această lucrare a fost susținută prin Grantul de cercetare REGELE CAROL I, finanțat de Ministerul Cercetării și Inovării din România, contract nr. 5/2024.” / „This work was supported by a KING CAROL I-st research fellowship granted by the Romanian Ministry of Research, Innovation and Digitalization, contract number 5/2024.”

² Student (anul IV, studii de licență, IF) al Facultății de Drept a Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, e-mail: andrei.ionut.darlea@gmail.com.

At a supranational level, corruption has sparked intense interest among states, leading to the development of certain doctrines aimed at harmonizing national legislations. It is self-evident that such a widespread phenomenon as corruption destabilizes not only the internal social fabric of individual states, but also the European community, undermining core European values. As a result, various European (or international) conventions come to aid states in developing a coordinated front against corruption - often prompting changes to domestic legal frameworks, as is the case in Romania.

Keywords: corruption; values; fundamental rights; tackling; prevention; passive corruption; active corruption; society; civil servant; integrity

1. Introducere în sfera fenomenului de corupție

Corupția cunoaște o suită de definiții, iar diversitatea acestora este determinată de ideea unui „*concept relativ dificil de încadrat într-un anumit tipar*”³, îmbrăcând adesea felurite forme practice și teoretice, nepercepute identic în diferitele culturi juridice, fiind asimilată cu „*un monstru cu mai multe capete*”⁴.

Corupția apare ca „*obstacol al dezvoltării economice a statului, ce (n.a.) compromite stabilitatea instituțiilor democratice și fundamentul moral al societății*”⁵. În doctrină a fost definită drept un „*seismograf care măsoară și evaluează starea de legalitate și de moralitate din societate*”⁶, fiind caracterizată de „*alterarea calității guvernării*”⁷ ori de „*impunerea unui preț ilicit pentru un serviciu sau utilizarea puterii conferite de funcție pentru promovarea unor scopuri ilicite*”⁸.

Într-o altă viziune, esențial în definirea corupției este „*punerea mai presus a propriului buzunar pe seama funcției publice—obținerea de câștiguri necuvenite în exercitarea acesteia, în dauna îndeplinirii obiective a atribuțiilor, o breșă în integritatea cuvenită exercitării funcției publice și în supremația interesului public*”⁹. Într-o altă formă, în doctrina aferentă reglementării penale anterioare, s-a menționat că funcționarul public „*este ținut să-și îndeplinească atribuțiile în mod corect, să nu le trafice, să nu facă din exercitarea lor o sursă de venituri ilicite*”¹⁰ și de

³ Georgina Bodoroncea, *Corupția. Infrațiuni de corupție. Infrațiuni asimilate infraunilor de corupție*, Ed. C.H. Beck, București, 2022, p. 1.

⁴ Costică Voicu, Alexandru Boroi, Ioan Molnar, Mirela Gorunescu, Sorin Corlățeanu, *Drept penal al afacerilor*, ed. 4, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 425.

⁵ C.C.R., Decizia nr. 584/2018, publicată în M. Of. nr. 1070 din 2018 (www.ccr.ro), în Teodor Manea, *Drept penal. Partea specială. Infrațiuni contra autorității, contra înfăptuirii justiției, de corupție și de serviciu, de fals în înscrisuri, contra siguranței circulației pe drumurile publice, contra familiei*, Ed. Hamangiu, București, 2024, pp. 157-158.

⁶ Dan Banciu, *Sociologie juridică*, Ed. Lumina Lex, București, 2007, p. 244.

⁷ Albert Otto Hirschman, *Pasiunile și interesele*, Ed. Humanitas, București, 2004, p. 60 *apud* G. Bodoroncea, *op. cit.*, p. 1.

⁸ Robert Klitgaard, Ronald MacLean-Abaroa, H. Lindsey Parris, *Orașe corupte. Ghid practic de tratament și prevenire*, Ed. Humanitas, București, 2006, p. 6 *apud* G. Bodoroncea, *op. cit.*, p. 2.

⁹ Antoniu Obancia, *Infrațiunile economice și de corupție. Comentarii și jurisprudență*, Ed. Universul Juridic, București, 2023, p. 179

¹⁰ Octavian Loghin, Tudorel Toader, *Drept penal român. Partea specială*, Ed. Casa de editură și presă „Șansa”, București, 1998, p. 355.

a nu-și „crea avantaje materiale ilicite prin exercitarea serviciului său”¹¹.

La nivel suprastatal, există o tendință crescândă pentru reglementarea domeniului corupției. Astfel, numeroase texte normative europene statuează o luptă comună întru prevenirea, combaterea și destabilizarea fenomenului de corupție.

Consiliul European oferă o definiție mai largă corupției, reprezentând „luarea de mită sau orice comportament al unor indivizi, cărora li s-a delegat exercițiul unor responsabilități publice sau de stat, ceea ce conduce la încălcarea acestor obligații, care derivă din statutul persoanelor cu funcție de răspundere, colaboratorilor individuali, agenților independenți, în scopul unor beneficii legale”, iar Fondul Monetar Internațional o definește drept „abuzul de putere publică sau încredere pentru beneficiu privat”¹². Conform Directivei 2017/1371 a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2017 privind combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii prin mijloace de drept penal, „corupția constituie o amenințare deosebit de gravă pentru interesele financiare ale Uniunii, putând fi, în multe cazuri, de asemenea legată de comportamentul fraudulos”¹³, aducând corupția (pasivă și activă) printre acele conduite susceptibile de a prejudicia interesele financiare ale Uniunii, fiind de competența Parchetului European¹⁴.

În încercarea de a concluziona, corupția reprezintă un fenomen invizibil, întrucât nu poate fi perceput senzorial în mod direct, ci numai prin mijlocirea organelor abilitate în acest sens. Corupția nu cunoaște un traseu prestabilit, deseori ceea ce se petrece în realitate fiind opac, lipsit de formă și de conținut. Reprezintă un mecanism subtil, ancorat puternic în mentalitatea societății, putând fi asimilat întrucâtva cu mișcarea browniană¹⁵. De asemenea, este un fenomen grav, constituind un obiectiv al legiuitorului național, aspect cauzat de efectele negative pe care le produce asupra „onestității funcționarilor statutului”¹⁶ și asupra funcționării societății ca sistem unitar, liber și neafectat de ingerința banului sau a influenței, ca monedă de schimb pentru funcția publică.

¹¹ Avram Filipaș, în Costică Bulai, Avram Filipaș, Constantin Mitrache, *Drept penal român. Curs selectiv pentru licență*, Ed. Press Mihaela S.R.L., București, 1997, p. 375.

¹² The IMF's Approach to Promoting Good Governance and Combating Corruption — A Guide, 2005 (<https://www.imf.org/external/np/gov/guide/eng/index.htm>) *apud* G. Bodoroncea, *op. cit.*, p. 2.

¹³ Directiva 2017/1371 a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2017 privind combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii prin mijloace de drept penal, www.eur-lex.europa.eu.

¹⁴ A se vedea Adrian Șandru, Mihai Morar, Doru Herinean, Ovidiu Predescu, *Parchetul European. Reglementare. Controverse, Explicații*, Ed. Universul Juridic, București, 2021, p. 70.

¹⁵ Prin mișcare browniană înțelegem mișcarea continuă, spontană, haotică și dependentă de temperatură, a unor particule sau molecule aflate într-o suspensie coloidală.

¹⁶ Sergiu Bogdan, Doris Alina Șerban, *Drept penal. Partea specială. Infrațiuni contra patrimoniului, contra autorității, de corupție, de serviciu, de fals și contra ordinii și liniștii publice*, ed. a III-a, Ed. Universul Juridic, București, 2025, p. 306.

2. Formele corupției. Corupția activă și corupția pasivă

În literatura de specialitate¹⁷ există o serie de clasificări ale corupției, menite să înglobeze o paletă largă de domenii, pentru a nu permite corupției să formeze prea multe stratificații și de a se extinde într-un mod abscons și periculos. Dintre cele mai cunoscute, menționăm *mica* și *marea* corupție, corupția *sistemică* și cea *sporadică*, corupția *funcțională* și cea *disfuncțională*, corupția *privată* și cea *publică*, corupția *neagră*, *cenușie* și *albă*, corupția *economică* sau *politică*¹⁸, corupția *activă* și cea *pasivă*, *venalitatea*, *abuzul de putere*¹⁹ sau „*corupția ambientală*”²⁰.

În art. 2 și 3 ale Convenției civile privind corupția²¹, se definesc cele două forme principale ale corupției, anume cea activă și cea pasivă. Conform convenției, corupția activă este „*fapta de a propune, de a oferi sau de a da, direct ori indirect orice folos necuvenit unuia dintre agenții săi publici, pentru el sau pentru altcineva, pentru ca acesta să îndeplinească ori să se abțină de la îndeplinirea unui act în exercitiul funcțiilor sale*”, fiind asimilată, *de lege lata*²², faptelor de dare de mită (prevăzută și pedepsită de art. 290 Cod penal²³) și cumpărare—de influență (prevăzută și pedepsită de art. 292 Cod penal).

Pe de altă parte, corupția pasivă este „*fapta unuia dintre agenții săi publici de a solicita și de a primi, direct ori indirect, orice folos necuvenit pentru el sau pentru altcineva ori de a accepta oferta sau promisiunea cu scopul de a îndeplini ori de a se abține să îndeplinească un act în exercitarea funcțiilor sale*”, fiind asimilată, *de lege lata*, faptelor de luare de mită (prevăzută și pedepsită de art. 289 Cod penal și art. 7

¹⁷ Pentru detalii, a se vedea Cristi Danileț, *Corupția și Anticorupția în Sistemul Juridic*, Ed. C. H. Beck, București, 2009, pp. 54-58; Alexandru Boroș, Sergiu Corlățeanu, Mirela Gorunescu, Ioan Molnar, Costică Voicu, *Drept penal al afacerilor*, ed. a 3-a, Ed. All Beck, București, 2006, p. 6; G. Bodoroncea, *op. cit.*, pp. 3-4, Adrian Fanu-Moca, *Infrafracțiunile de corupție*, în *Analele Universității de Vest din Timișoara, seria Drept*, nr. 2/2014, pp. 5-20 (<https://drept.uvt.ro/administrare/files/1481047525-conf.-univ.-dr.-adrian-fanu---moca.pdf>).

¹⁸ C. Voicu, Al. Boroș, I. Molnar, M. Gorunescu, S. Corlățeanu, *op. cit.*, p. 425.

¹⁹ A se vedea Romeo Glodeanu, *Luarea și darea de mită*, Ed. Hamangiu, București, 2009, p. 3.

²⁰ Gheorghe Ivan, în George Antoniu, Tudorel Toader (coord.), Versavia Brutaru, Ștefan Daneș, Constantin Duvac, Ioan Griga, Ion Ifrim, Gheorghe Ivan, Gavril Paraschiv, Ilie Pascu, Ion Rusu, Marieta Safta, Iancu Tănăsescu, Tudorel Toader, Ioana Vasiu, *Explicațiile noului Cod penal*, Vol. IV (art. 257-366), Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 181.

²¹ Convenția civilă privind corupția, Strasbourg, 4 noiembrie 1999, ratificată de România prin Legea nr. 147/2002 (M. Of. nr. 260 din 18 aprilie 2002).

²² În reglementarea anterioară, s-a considerat că „*mituirea activă*” și „*mituirea pasivă*” apar drept denumiri necorespunzătoare, întrucât nu relevă semnificația fiecărei fapte. Se menționa că fapta prevăzută de art. 254 Cod penal anterior (în prezent, art. 289—luarea de mită) nu este pe deplin o corupție pasivă, „*atâta vreme cât, în una din modalitățile sale, inițiativa aparține acestuia (funcționarului public—n.a.), iar nu mituitorului*”. A se vedea Vasile Dobrinoiu, *Corupția în dreptul penal român*, Ed. Atlas Lex, București, 1995, pp. 105-106.

²³ Legea nr. 286/2009, publicată în M. Of. 510 din 24 iulie 2009.

din Legea nr. 78/2000) și trafic de influență²⁴ (prevăzută și pedepsită de art. 291 Cod penal și art. 7 din Legea nr. 78/2000).

3.1. Corupția, un fenomen „straniu în natură”

În doctrina de specialitate, s-a menționat că fenomenul de corupție este favorizat de două aspecte esențiale (privite dihotomic): pe de o parte, lipsa de autoritate a puterii statale și incapacitatea efectivă de a reacționa eficient, iar pe de altă parte, caracterul dictatorial al puterii, ce „*constituționalizează corupția la nivelurile superioare ale ierarhiei politice*”²⁵.

Plecând de la această premisă, s-au propus două viziuni asupra luptei anticorupție—una dintre acestea fiind instituționalizată²⁶, iar cealaltă fiind considerată „neinstituționalizată”²⁷.

În prima viziune, raportat la gradul ridicat de pericol social al faptelor de corupție este necesară „*controlarea și sancționarea acestora prin crearea unui cadru normativ adecvat, a unor organisme anticorupție eficiente la nivel instituțional*”²⁸. Astfel, în acest sens, s-au înființat, la nivelul național, Parchetul Național Anticorupție²⁹ (PNA), cunoscut, ulterior, sub denumirea Direcției Naționale Anticorupție³⁰ (DNA), instituție specializată în urmărirea și combaterea corupției mari și medii, fiind o entitate de sine stătătoare, precum și Direcția Generală Anticorupție (DGA) din cadrul M.A.I. În prezent, conform Strategiei Naționale Anticorupție 2021-2025³¹, corupția este o provocare la nivel național și regional, problematica prevenirii și combaterii intrând „*în sfera de competență a mai multor instituții din România, care trebuie să coopereze pentru obținerea sinergiei în activitățile de promovare a integrității*”.

Dintr-un punct de vedere diferit, se observă că fenomenul corupției este „*cvasi-instituționalizat, astfel încât nu se poate combate pur și simplu, oricâte*

²⁴ Într-o opinie, s-a considerat că doar infracțiunea de luare de mită reprezintă o formă a corupției pasive propriu-zise, datorită circumstanțierii subiectului activ. Pentru detalii, G. Bodoroncea, *op. cit.*, p. 76.

²⁵ V. Dobrinioiu, *op. cit.*, p. 6.

²⁶ Theodor Mrejeru, Dumitru Petre Andreiu Florescu, Dan Safta, Marieta Safta, *Infracțiunile de corupție. Aspecte teoretice și practice*, Ed. ALL BECK, București, 2000, p. 5.

²⁷ Dorin Ciuncan, *Anticorupția în mediul de afaceri. Conflictul (de interese) de natură constituțională*, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 20.

²⁸ T. Mrejeru, D. P. Andreiu Florescu, D. Safta, M. Safta, *op. cit.*, p. 5.

²⁹ O. U. G. nr. 43 din 4 aprilie 2002 privind Parchetul Național Anticorupție (M. Of. nr. 244 din 11 aprilie 2002).

³⁰ Pentru detalii, a se vedea Gheorghită Mateuț, *Procedură penală. Partea specială*, Ed. Universul Juridic, București, 2024, pp. 1016- 1019; Cristina Banciu, Liliana Ciupercă, *Infracțiunile de corupție. Ghid de interpretare și investigare*, ed. 2, Ed. C. H. Beck, București, 2020, pp. 20-33; C. Voicu, Al. Boroș, I. Molnar, M. Gorunescu, Sorin Corlățeanu, *op. cit.*, pp. 430-434.

³¹ H.G. nr. 1269 din 17 decembrie 2021 privind adoptarea Strategiei naționale anticorupție 2021-2025 și documentelor aferente acesteia (M. Of. nr. 1218 din 22 decembrie 2021), www.legislatie.just.ro.

instituții noi s-ar înființa”, considerând că trebuie pornit de la economie, fiind necesară o „*consolidare a unei economii funcționale de piață*”³².

În mod întemeiat, într-o monografie din reglementarea anterioară s-a menționat că cel mai mare risc este cel al generalizării, prin dobândirea convingerii că acest fenomen este unul inevitabil, propunându-se o viziune ternară asupra prevenirii corupției: 1) în plan socio-cultural, 2) în plan juridic și 3) în plan politic³³. Astfel, activitatea de prevenire a corupției trebuie să fie hotărâtă, fără compromisuri și transparentă.

3.2. Instrumente juridice suprastatale

În procesul de modificare a dispozițiilor legale, legiuitorul național, prin ratificarea diferitelor instrumente juridice supranaționale, își asumă responsabilitatea de a reglementa în mod conform, eficient și serios problema corupției. Din acest considerent, se pune problema unui standard european, care are în vedere armonizarea și unificarea dispozițiilor legale din statele membre ale convențiilor. Se impune, astfel, trecerea în revistă a celor mai importante instrumente juridice suprastatale ce au oferit o anumită viziune asupra fenomenului de corupție.

Un prim instrument internațional este Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției³⁴, semnată de către Uniunea Europeană, având drept obiectiv contribuirea la combaterea corupției, prin gestionarea adecvată a afacerilor publice și încurajarea cooperării internaționale. Convenția se pronunță asupra prevenirii, investigării și urmării penale a actelor de corupție, precum și asupra confiscării și restituirii produselor infracțiunilor. Convenția recomandă promovarea transparenței în gestionarea finanțelor publice și în domeniul privat (aspect exprimat în legislația penală a statului român prin coroborarea art. 289-292 cu cele ale art. 308 CP), precum și, printre altele, posibilitatea confiscării [aspect exprimat prin statuarea art. 289 alin. (3), art. 290 alin. (3)-(5), art. 291 alin. (2) și art. 292 alin. (3)-(4) CP].

Astfel, raportat la art. 308 Cod penal, atunci când faptele de corupție prevăzute de Codul penal sunt săvârșite de către ori în legătură cu persoanele ce exercită, permanent ori temporar, cu ori fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în serviciul unei persoane fizice prevăzute la art. 175 alin. (2) [funcționarul public asimilat] ori în cadrul oricărei persoane juridice, vom fi în prezența corupției din domeniul privat, ce constituie o formă atenuată a faptelor prevăzute de art. 289 – 292 Cod penal³⁵. În practica judiciară s-a constatat săvârșirea acestei variante

³² D. Ciuncan, *op. cit.*, p. 20.

³³ V. Dobrinioiu, *op. cit.*, pp. 57-58.

³⁴ România a ratificat Convenția prin Legea nr. 365 din 15 septembrie 2004 (M.Of. nr. 903 din 5 octombrie 2004), www.sintact.ro.

³⁵ Conform hotărârii prealabile în dezlegarea unor chestiuni de drept Decizia nr. 1/2015 a completului de dezlegare a unor chestiuni de drept în materie penală din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție (M. Of. nr. 105 din 10 februarie 2015), „*dispozițiile art. 308 din Codul penal reprezintă o variantă atenuată a infracțiunii de delapidare și a celorlalte prevăzute în prezentul articol (n.a.)*”, www.iccj.ro.

atenuate în legătură cu luarea de mită, bunăoară, de către un electrician³⁶ sau un arbitru de fotbal³⁷. În ceea ce privește celelalte fapte penale (dare de mită, traficul de influență sau cumpărarea de influență), acestea se pot comite în legătură cu o persoană dintre cele prevăzute de art. 308 Cod penal³⁸.

Cu privire la cel de-al doilea aspect, cel al măsurilor de siguranță privind confiscarea, trebuie să menționăm că atât confiscarea specială (prevăzută la art. 112 Cod penal), cât și confiscarea extinsă³⁹ (prevăzută la art. 112¹ Cod penal) sunt aplicabile în cazul infracțiunilor de corupție. După cum s-a menționat în mod întemeiat în doctrină și jurisprudență⁴⁰, în cazul infracțiunilor de corupție există un temei special al confiscării, cel prevăzut în normele de incriminare ale acestora. În doctrină⁴¹ se menționează că măsurile de siguranță ale confiscării intervin în anumite ipoteze, delimitându-se de situația restituirii bunurilor. Astfel, dacă inițiativa de a da sumele de bani inculpaților pentru a interveni pe lângă anumiți funcționari a aparținut celui care denunță, aceasta nu (mai) poate justifica restituirea sumelor⁴². Dacă însă cel mituit este prins în flagrant primind banii puși de către poliție la dispoziția denunțatorului, banii se restituie poliției, nefiind incidentă confiscarea⁴³.

Un al doilea important instrument internațional este Convenția penală a Consiliului Europei privind corupția⁴⁴, care arată în justificarea întocmirii sale că: „statele membre ale Consiliului Europei (...), considerând că scopul acestuia (n.a.) este de a realiza o legătură mai strânsă între membrii săi, recunoscând importanța de a

³⁶ C.A. Iași, S. pen. și min., dec. pen. nr. 681 din 28. 09. 2017, în Vasile Coman, *Infracțiuni de corupție și asimilate celor de corupție. Practică judiciară comentată. Volumul I. Luarea de mită, darea de mită*, Ed. Hamangiu, București, 2019, pp. 11-12.

³⁷ I.C.C.J., S. pen., dec. pen. nr. 1929 din 04. 06. 2014, www.iccj.ro.

³⁸ În același sens, I.C.C.J., S. pen., dec. pen. nr. 433/A din 14.12.2017, www.iccj.ro; C.A. Bacău, S. pen., min. și fam., dec. pen. nr. 1058 din 12.10.2016, în V. Coman, *op. cit.* (vol. I), p. 380; C. A. Bacău, S. pen. și pentru cauze cu min. și de fam., dec. nr. 691/2022 din 28.07.2022, în T. Manea, *op. cit.*, p. 252; C.A. Ploiești, S. pen., min. și fam., dec. pen. nr. 271 din 11.04.2017, în V. Coman, *Infracțiuni de corupție și asimilate celor de corupție*, vol. II, Ed. Hamangiu, București, 2019, p. 241.

³⁹ În același sens, Anda Crișu-Ciocintă, *Confiscarea extinsă. Teorie și practică judiciară*, Ed. Hamangiu, București, 2019, p. 151; C.A. Cluj, S. pen., dec. pen. nr. 677/2021, în T. Manea, *op. cit.*, p. 212; S. Bogdan, D.A. Șerban, *op. cit.*, p. 332.

⁴⁰ Mihail Udrioiu, *Sinteze de drept penal. Partea generală*, ed. 5, vol. II, Ed. C.H. Beck, București, 2024, p. 965; T. Manea, *op. cit.*, pp. 210-212, 236-237, 272-274; I.C.C.J., s. pen., Compl. de 2 judecători de cameră preliminară, înch. nr. 70 din 30 ianuarie, în T. Manea, *op. cit.*, 274.

⁴¹ Lavinia Valeria Lefterache, *Drept penal. Partea generală. Curs pentru studenții anului II*, ed. 4, Ed. Hamangiu, București, 2024, pp. 362-363.

⁴² I.C.C.J., sec. pen., dec. nr. 5282/2004, în L.V. Lefterache, *op. cit.*, p. 363.

⁴³ C.S.J., s. pen., dec. nr. 1753/2002, în L.V. Lefterache, *op. cit.*, p. 363.

⁴⁴ Adoptată de Consiliul Europei la 27 ianuarie 1999, intrată în vigoare la 1 iulie 2002, ratificată de Parlamentul României prin Legea nr. 27/2002 (M. Of. nr. 65 din 30 ianuarie 2002), www.sintact.ro.

consolida cooperarea cu celelalte state semnatare ale prezentei convenții, convinge de necesitatea de a urma cu prioritate o politică penală comună care tinde să protejeze societatea împotriva corupției, inclusiv prin adoptarea unei legislații și a măsurilor preventive adecvate, subliniind faptul că fenomenul corupției (n.a.) constituie o amenințare pentru democrație, preeminența dreptului și drepturile omului, subminează principiile de bună administrare, echitate și justiție socială, denaturează concurența, împiedică dezvoltarea economică și pune în pericol stabilitatea instituțiilor democratice și bazele morale ale societății, convinge că eficacitatea luptei împotriva corupției se realizează printr-o cooperare internațională penală intensificată, rapidă și adaptată (...)”.

În sinteză, Convenția reglementează obligația ce revine statelor de a incrimina faptele de corupție pasivă și activă (fapt statuat de legiuitorul român prin incriminarea faptelor prevăzute și pedepsite de art. 289-292 Cod penal, precum și de art. 6 și 7 din Legea nr. 78/2000), săvârșite de funcționarii publici naționali sau străini, de către judecători, precum și de agenți ai curților internaționale. Astfel, raportat la funcționarii publici străini, conform art. 294 Cod penal, dispozițiile de la faptele de corupție din Codul penal se aplică în mod corespunzător și persoanelor prevăzute de articolul menționat. În ceea ce privește judecătorii și agenții curților internaționale, varianta agravată de la art. 7 din Legea 78/2000 sancționează faptele comise de către un judecător sau procuror [art. 7 lit. b) din Legea 78/2000] sau/și de către una dintre persoanele prevăzute la art. 293 din Codul penal [art. 7 lit. d) din Legea 78/2000].

În același timp, Convenția stabilește necesitatea adoptării unor sancțiuni și măsuri efective, proporționale și descurajatoare, inclusiv măsuri privind confiscarea produselor infracțiunii. Cu privire la acest aspect, legiuitorul român a prevăzut pedepse între 2 și 10 ani (pentru formele tipice ale celor patru infracțiuni prevăzute în Codul penal), putându-se majora (în cazul formei agravate prevăzute de art. 7 din Legea 78/2000) ori reduce [art. 308 alin. (2) Cod penal] cu o treime, pedepse complementare cu regim obligatoriu [art. 289 alin. (1) sau art. 292 alin. (1) Cod penal], măsuri de siguranță privind confiscarea specială sau/și extinsă, cauze speciale de impunitate⁴⁵ [art. 290 alin. (3) sau art. 292 alin. (2) Cod penal], precum și o cauză specială de neimputabilitate⁴⁶ prevăzută de art. 290 alin. (2) Cod penal.

⁴⁵ Considerate de doctrină ca fiind cauze de nepedepsire postdelictuale bazate pe delațiune, Mihai Dunea, *Cauzele speciale de nepedepsire și cauzele speciale de reducere a pedepsei*, Ed. Hamangiu, București, 2022, pp. 304-305.

⁴⁶ În același sens, a se vedea Mihail Udriș, *Sinteze de Drept penal. Partea specială*, ed. a 5-a, vol. II, Ed. C. H. Beck, București, 2024, p. 1111; T. Manea, *op. cit.*, p. 231; G. Bodoroncea, *op. cit.*, p. 197; Valerian Cioclei, în Cristina Rotaru, Andra-Roxana Trandafir, Valerian Cioclei, *Drept penal. Partea specială II. Curs tematic*, ed. 7, Ed. C. H. Beck, București, 2024, p. 269; Gh. Ivan, *Explicațiile...*, pp. 290-291; Elena-Georgiana Simionescu, Petre Dungan, *Funcționarul public și răspunderea penală în noul Cod penal și în legile speciale*, Ed. Hamangiu, București, 2016, p. 168.

În sens contrar, conform căruia aceasta ar reprezenta o cauză justificativă specială, a se vedea S. Bogdan, D.A. Șerban, *op. cit.*, pp. 349-353.

Pe de o altă parte, în dreptul intern este posibilă și raportarea la alte instituții de individualizare judiciară, precum renunțarea la aplicarea (în fapt, stabilirea) pedepsei (art. 80-82 Cod penal) și amânarea aplicării pedepsei (art. 83-90 Cod penal). În ceea ce privește infracțiunile de corupție aceste instituții sunt imposibil de aplicat, întrucât condiția esențială privind legalitatea unor astfel de măsuri este ca pedeapsa prevăzută de legea penală să fie de 5 ani sau mai mică în cazul renunțării la aplicarea pedepsei [din interpretarea *per a contrario* a art. 80 alin. (2) lit. d) Cod penal] și, respectiv, mai mică de 7 ani (nu e posibilă inclusiv în cazul egalității) în cazul amânării aplicării pedepsei [din interpretarea *per a contrario* a art. 83 alin. (2) teza I Cod penal].

Un al treilea instrument juridic internațional important este Convenția civilă asupra corupției⁴⁷, elaborată de Grupul de State împotriva Corupției (GRECO), considerând în preambul că statele membre conștientizează și recunosc „consecințele negative ale corupției asupra persoanelor, întreprinderilor și statelor, precum și asupra instituțiilor internaționale”, având drept scop (și) „facilitarea unei despăgubiri echitabile a persoanelor care au suferit o pagubă (...)”. Convenția impune statelor să prevadă în dreptul lor intern proceduri care pot permite persoanelor care au suferit un prejudiciu rezultat dintr-un act de corupție să ceară despăgubiri, indiferent de natura patrimonială sau nepatrimonială a folosului.

Un alt instrument juridic important este Convenția privind combaterea coruperii funcționarilor publici străini în cadrul operațiunilor economice internaționale⁴⁸, care, „considerând că fenomenul corupției este răspândit în cadrul operațiunilor economice internaționale, inclusiv în comerț și investiții, generând îngrijorări morale și politice serioase, subminând buna guvernare și dezvoltarea economică și distorsionând condițiile de competitivitate internațională”, oferă o serie de recomandări privind destabilizarea fenomenului de corupție.

Conform art. 2 din Convenție, statele trebuie să ia măsuri pentru reglementarea conformă a răspunderii penale a persoanelor juridice pentru coruperea unui funcționar public străin, raportat și la principiile interne de drept. *De lege lata*, consecutiv hotărârii prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept nr. 9/2023⁴⁹, se consideră că o persoană juridică nu poate fi subiect activ (în calitate de autor/coautor) al infracțiunii de luare de mită, însă poate avea o participare

⁴⁷ Adoptată de Consiliul Europei la data de 4 noiembrie 1999 și ratificată de România prin Legea nr. 147/2002 (M. Of. nr. 260 din 18 aprilie 2002), www.sintact.ro.

⁴⁸ Adoptată la data de 17 decembrie 1997 și ratificată de România prin Legea nr. 202/2023 (M. Of. nr. 617 din 6 iulie 2023), www.sintact.ro.

⁴⁹ Prin Decizia nr. 9/2023 (M. Of. nr. 245 din 24 martie 2023), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Brașov, Secția penală, și a stabilit că „*spitalul militar este instituție publică în sensul art. 135 din Codul penal, iar aceasta nu poate fi autor al infracțiunilor de luare de mită, prevăzută de art. 289 alin. (1) din Codul penal, și abuz în serviciu, prevăzută de art. 297 alin. (1) din Codul penal*”, www.iccj.ro.

secundară în săvârșirea infracțiunii, în calitate de instigator sau complice⁵⁰. Cu privire la celelalte infracțiuni de corupție prevăzute în Codul penal (art. 290-292), se consideră că o persoană juridică poate avea calitatea de autor al infracțiunilor⁵¹, nesolicitându-se calitatea specială de funcționar public subiectului activ.

Conform art. 3 pct. 1 din aceeași Convenție, este necesară pedepsirea mituirii unui funcționar public străin într-un mod „*eficace, proporțional și disuasiv*”, dispozițiile trebuind să fie comparabile cu cele aplicabile în cazul coruperii funcționarilor publici naționali. Acest aspect este statuat prin dispozițiile Legii nr. 319/2024 privind stabilirea unor măsuri pentru punerea în aplicare a Convenției privind combaterea coruperii funcționarilor publici străini în cadrul operațiunilor economice internaționale⁵². În înțelesul legii, prin funcționar public străin vom înțelege „*orice persoană, numită sau aleasă, care deține o funcție legislativă, administrativă sau judiciară într-o țară străină, inclusiv o agenție de stat sau o întreprindere publică, și orice funcționar sau agent al unei organizații publice*” [art. 2 lit. a)].

Conform art. 3 alin. (1) din lege, constituie infracțiune „*fapta persoanei care, direct ori indirect, promite, oferă sau dă unui funcționar public străin (formă de corupție activă), pentru acesta sau pentru altul, bani ori alte foloase care nu i se cuvin, în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea unui act ce intră în îndatoririle de serviciu ale respectivului funcționar public străin ori în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri, dacă fapta este de natură să îi procure acesteia sau oricărei alte persoane bani sau alte foloase sau să îi mențină asemenea*”

⁵⁰ În același sens, M. Udriou, *op. cit.*, p. 1058; G. Bodoroncea, *op. cit.*, pp. 92-93; V. Cioclei, în *op. cit.*, pp. 254-255. Pentru o cauză în care s-a analizat răspunderea penală a unei persoane juridice pentru infracțiunea menționată, a se vedea C.A. Iași, s. pen. și min., dec. pen. nr. 171 din 08.04.2014, exemplificată și comentată în V. Coman, *op. cit.*, pp. 66-79.

⁵¹ În același sens, conform căruia și persoana juridică poate săvârși infracțiunea de trafic de influență în calitate de autor, a se vedea G. Bodoroncea, *op. cit.*, p. 146; T. Manea, *op. cit.*, pp. 425-426; M. Udriou, *op. cit.*, p. 1117; V. Cioclei, în *op. cit.*, p. 272; I.C.C.J., sec. pen., dec. nr. 382/A din 17 decembrie 2020, în Anca Jurma, *Câteva aspecte teoretice și practice privind specificul răspunderii penale a persoanei juridice în cauzele de corupție*, în Andra-Roxana Trandafir, George-Alexandru Lazăr (coord.), Remus Budăi, Mihai Dunea, Claudia Ghica-Lemarchand, Dorel Herinean, Anca Jurma, Irina Kuglay, Lavinia Valeria Lefterache, Sebastian Rădulețu, Mihail Udriou, E. Rely Vilciță, *Răspunderea penală a persoanei juridice. O instituție transatlantică. De la evaluarea vinovăției la aplicarea și executarea sancțiunilor*, Ed. Solomon, București, 2021, p. 208; Georgina Bodoroncea, în Georgina Bodoroncea, Valerian Cioclei, Irina Kuglay, Lavinia Valeria Lefterache, Teodor Manea, Iuliana Nedelcu, Francisca-Maria Vasile, George Zlati, *Codul penal. Comentarii pe articole*, ed. 3, Ed. C.H. Beck, București, 2020, pp. 1279-1280.

În sens contrar, conform căruia persoana juridică nu poate săvârși infracțiunea de trafic de influență în calitate de autor din cauza legăturii indisolubile dintre influență și persoana fizică, a se vedea S. Bogdan, D.A. Șerban, *op. cit.*, p. 359.

⁵² Legea 319/2024 privind stabilirea unor măsuri pentru punerea în aplicare a Convenției privind combaterea coruperii funcționarilor publici străini în cadrul operațiunilor economice internaționale, adoptată la Paris la 21 noiembrie 1997 (M. Of. nr. 1308 din 23 decembrie 2024), www.sintact.ro.

avantaje în legătură cu desfășurarea de operațiuni economice internaționale”, și se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

În plus, în mod regretabil, alin. (2) al art. 3 instituie o derogare de la regulile generale ale pedepsei amenzii în cazul persoanei juridice, întrucât, în cazul infracțiunii menționate, suma corespunzătoare a unei zile-amendă pentru persoana juridică este cuprinsă între 3.000 și 300.000 lei, spre deosebire de cea prevăzută de art. 137 alin. (2) teza II Cod penal, cuprinsă între 100 și 5.000 lei. Din acest considerent, *in concreto*, având în vedere mecanismul de individualizare [„*find, în realitate, o înmulțire cu doi factori: un număr de zile (A) X un cuantuum pe zi (B)*”]⁵³, se poate aplica unei persoane juridice pedeapsa amenzii între 540.000 și 90.000.000 lei [art. 137 alin. (4) lit. c) Cod penal coroborat cu art. 3 alin. (2) din Legea 319/2024]. Cu privire la acest aspect se impun însă câteva mențiuni.

Sancțiunile relativ-determinate⁵⁴ presupun indicarea legală⁵⁵ a speciei sancțiunii, stabilind astfel un palier de intensitate în care poate fi aceasta instituită pe caz concret. Astfel, în cazul acestora este necesar să se delimiteze limitele generale de cele speciale ale sancțiunilor de drept penal. Ca regulă fundamentală, art. 2 alin. (3) Cod penal impune interdicția de a se stabili sau aplica o pedeapsă în afara limitelor generale ale acesteia. În mod întemeiat s-a menționat că această dispoziție nu este aplicabilă doar instanțelor de judecată, ci și legiuitorului, considerându-se că textul alin. (3) este incomplet, putând fi îmbunătățit prin menționarea referirii la imposibilitatea prevederii legale a unor sancțiuni de drept penal în afara limitelor generale⁵⁶. Cu toate acestea, legiuitorul nu acordă o importanță deosebită acestui text cu valoare de principiu, încălcând adesea dispozițiile acestuia. Astfel, conform art. 345 alin. (6) și art. 356 alin. (3) Cod penal, în cazul săvârșirii faptelor incriminate, suma corespunzătoare unei zile-amendă pentru

⁵³ Florin Streanu, Daniel Nițu, *Drept penal. Partea generală*, vol. II, Ed. Universul Juridic, București, 2018, p. 304.

⁵⁴ Pedepsele relativ-determinate permit instanței de judecată să individualizeze judiciar pedeapsa între limitele prescrise de lege. Pentru detalii, a se vedea Fl. Streteanu, D. Nițu, *op. cit.*, p. 289; Maria-Ioana Mărculescu-Michinici, Mihai Dunea, *Drept penal. Partea generală. Curs teoretic în domeniul licenței (I)*, Ed. Hamangiu, București, 2017, pp. 92-95.

⁵⁵ Pentru detalii privind individualizarea legală și modalitatea de stabilire a limitelor generale și/sau speciale ale pedepselor, a se vedea Ion Rusu, *Individualizarea sancțiunilor de drept penal*, Ed. Universul Juridic, București, 2011, pp. 178-186.

⁵⁶ M.-I. Mărculescu-Michinici, M. Dunea, *op. cit.*, p. 71-72; I. Rusu, *op. cit.*, p. 34; Mihai Dunea, *Observații referitoare la impactul produs asupra unor instituții generale ale dreptului penal de modificările apportate prin ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2016*, în *Analele științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Seria Științe Juridice*, Tomul LXII, nr. 1/2016, p. 78 (https://pub.law.uaic.ro/files/articole/2016/voli/2016_i_2.1_dunea.pdf); Mihai Dunea, Maria-Ioana Mărculescu-Michinici, *Unele propuneri de modificare a reglementării actuale în materie penală*, în *Analele științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Seria Științe Juridice*, Tomul LXIII, nr. 1/2017, pp. 158-159 (https://pub.law.uaic.ro/files/articole/2017/voli/2017_i_2.3.dunea_michinici.pdf).

În sens contrar, Florin Streteanu, Daniel Nițu, *Drept penal. Partea generală*, Vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 56, nota 2.

persoana juridică este cuprinsă între 500 și 25.000 lei, ajungându-se, astfel, la un maxim special superior maximului general (3.000.000 lei): 15.000.000 lei. Cu atât mai mult, limita maximă specială prevăzută de art. 3 alin. (2) din Legea 319/2024 este mult peste maximul general prevăzut de legea penală (astfel—90.000.000 > 3.000.000). Probleme mai mari se impun în cazul aplicării regimului sancționator de la recidivă în cazul persoanei juridice, care, potrivit art. 146 alin. (2) Cod penal, majorează limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea comisă în al doilea termen al recidivei. Astfel, se poate ajunge la o situație absurdă: *„dacă o persoană juridică care nu acționează în stare de recidivă comite respectivele infracțiuni, amenda penală i se poate stabili până la un maxim special superior maximului general; în schimb, dacă aceeași persoană juridică săvârșește aceeași infracțiune în stare de recidivă, limitele speciale (cu maximul special deja superior celui general) trebuie majorate, dar fără ca astfel maximul special să depășească maximul general”*⁵⁷.

Art. 4 pct. 1 din Convenție statuează necesitatea stabilirii competenței în cazul coruperii unui funcționar public străin. Conform art. 4 din Legea nr. 319/2024, infracțiunea prevăzută de art. 3 alin. (1) este de competența Direcției Naționale Anticorupție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, putând, conform art. 36 alin. (1) lit. c) Cod procedură penală⁵⁸, să fie judecate în baza competenței materiale de către tribunal, în lipsa unor dispoziții derogatorii.

Art. 6 al Convenției menționează că în cazul acestor infracțiuni este necesar ca prescripția să permită o perioadă de timp adecvată pentru tragerea la răspundere penală a persoanelor ce au comis de fapte. Deși textul nu menționează, este limpede că acesta se referă la prescripția răspunderii penale (*ante judicium*), căci, spre deosebire de prescripția executării pedepsei (*post judicium*), ce necesită în mod esențial o hotărâre de condamnare definitivă [art. 162 alin. (2) Cod penal], cea dintâi nu necesită o astfel de hotărâre, fiind incidentă până la acest moment [art. 154 alin. (2) Cod penal].

În ceea ce privește însă domeniul infracțiunilor de corupție, în doctrină și jurisprudență acestea au suscitât discuții cu privire momentul de debut al

⁵⁷ A se vedea Mihai Dunea, *Considerații critice referitoare la unele reglementări și soluții ale jurisprudenței naționale obligatorii în materie penală privind forme de manifestare a pluralității infracționale*, în *Analele științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Seria Științe Juridice*, Tomul LXIX, nr. 1/2023, pp. 219-220 (<https://pub.law.uaic.ro/files/articole/2023/13.dunea.pdf>).

În doctrină s-a menționat și opinia conform căreia o astfel de limitare [precum cea din art. 2 alin. (3) Cod penal] se aplică atunci când nu se reține existența stării de recidivă în cazul persoanei juridice—a se vedea M. Udrioiu, *op. cit.* (P.G., vol. II), p. 647, nota 1. Totuși, raportat la art. 146 alin. (2) coroborat cu art. 2 alin. (3) Cod penal, nu înțelegem cum s-ar putea da aplicare acestei opinii fără însă a încălca dispozițiile legale.

⁵⁸ Legea nr. 135/2010, publicată în M. Of. 486 din 15 iulie 2010.

termenului de prescripție a răspunderii penale, mai ales în modalitatea de comitere „în rate” (în mod succesiv) a acestor infracțiuni⁵⁹.

Într-o opinie⁶⁰ s-a considerat că termenul de prescripție a răspunderii penale va începe să curgă de la data realizării ultimei modalități alternative a infracțiunii. Într-o altă opinie⁶¹ s-a considerat că, dimpotrivă, termenul de prescripție a răspunderii penale va începe să curgă de la data realizării primei modalități alternative a infracțiunii. Totuși, raportându-ne la deciziile cu caracter obligatoriu ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, conform Deciziei în recurs în interesul legii nr. 1/2025, se dă aplicare celei de-a doua opinii: „În interpretarea și aplicarea unitară a art. 174 și a art. 154 alin. (2) din Codul penal, prin data săvârșirii infracțiunii și, implicit, data de la care începe să curgă termenul de prescripție a răspunderii penale în cazul infracțiunilor unice prevăzute de art. 289-292 din Codul penal, în ipoteza în care sunt realizate, la date diferite, mai multe modalități normative ale elementului material, se înțelege data comiterii primei modalități alternative independent de realizarea subsecventă, ulterioară, a mai multor modalități alternative din conținutul infracțiunii și indiferent de intervalul de timp care se interpune între data săvârșirii primei modalități alternative și comiterea unei alte modalități alternative ori între actele care compun acțiunea caracteristică uneia din modalitățile normative de săvârșire a faptei, respectiv data comiterii primului act dintr-o succesiune de acte corespunzătoare unei singure modalități normative”⁶².

În ceea ce privește termenul de prescripție a răspunderii penale în domeniul infracțiunilor de corupție, raportat la pedeapsa prevăzută pentru aceste fapte: 3-10 ani—luarea de mită [art. 289 alin. (1) Cod penal], 2-7 ani—darea de mită, traficul de influență și cumpărarea de influență [art. 290 alin. (1), art. 291 alin. (1) și art. 292 alin. (1) Cod penal], conform art. 154 alin. (1) lit. c) Cod penal, acesta este de 8 ani. Conform art. 155 alin. (4) Cod penal, termenul de 8 ani va fi socotit

⁵⁹ Pentru detalii privind natura juridică a unor astfel de infracțiuni (*in concreto* se analizează luarea de mită) și opiniile expuse în doctrină și jurisprudență, a se vedea Andra-Roxana Trandafir, Mihail Udriș, Dragoș Pârgaru, *Luarea de mită în rate – o nouă formă de unitate de infracțiune: nici naturală, nici legală, ci jurisprudențială*, în *Analele Universității din București – seria Drept*, nr. 1/2024, pp. 157-189 (<https://www.doi.org/10.31178/AUBD-FJ.2024.1.14>).

⁶⁰ L.V. Lefterache, *op. cit.*, pp. 697-699; Sergiu Bogdan, Doris Alina Șerban, *Drept penal. Partea specială. Infracțiuni contra patrimoniului, contra autorității, de corupție, de serviciu, de fals și contra ordinii și liniștii publice*, ed. II, Ed. Universul Juridic, București, 2023, pp. 328-329; T. Manea, *op. cit.*, p. 202.

⁶¹ M. Udriș, *op. cit.*, 1094; G. Bodoroncea, *op. cit.*, pp. 127-134; V. Cioclei, în *op. cit.*, p. 235; Vasile Papadopol, *Examen teoretic al practicii Tribunalului Suprem în materia dreptului penal. Partea generală*, în R.R.D. nr. 12/1972, p. 119.

⁶² Decizia în recurs în interesul legii nr. 1/2025 a completului pentru soluționarea recursului în interesul legii a Înaltei Curți de Casație și Justiție, publicată în M. Of. 326 din 11 aprilie 2025 (www.iccj.ro).

îndeplinit oricâte întreruperi ar cunoaște, dacă a fost depășit cu încă o dată. Astfel, termenul de prescripție a răspunderii penale speciale⁶³ este de 16 ani.

4. Concluzii

Astfel cum menționam, fenomenul de corupție reprezintă, în prezent, o problemă specială în literatura de specialitate și practica judiciară, prin frecvența cu care sunt săvârșite astfel de fapte. Din acest considerent, atât doctrina, prin explicațiile pe care le oferă, cât și jurisprudența, prin sancționarea concretă a acestor fapte, încearcă să dezvolte armele necesare prevenirii, descoperirii și combaterii fenomenului de corupție. La acestea se adaugă legea, care reglementează mecanisme de control și combatere a infracțiunilor de corupție.

Prin ratificarea convențiilor amintite, legiuitorul român plasează legislația națională privind corupția, din punct de vedere scriptic, într-o viziune conformă standardului european. Asumarea de către legislativ a acestui standard creează o obligație de rezultat (de a face) în sarcina acestuia, aceea de a se apleca cu știință și responsabilitate peste un fenomen în plină expansiune cum este cel al corupției.

Din această perspectivă, legislația națională privind corupția reușește să surprindă cele mai importante viziuni europene asupra acestui fenomen, putându-se considera că aceasta este conformă cu standardul european la care a înțeles să adere. Bineînțeles, din punct de vedere faptic, realitățile sunt îngrijorătoare, însă tragem nădejdea că scripticul se poate armoniza cu fapticul, creându-se, astfel, o simbioză ce ar putea lupta în mod efectiv, real și serios cu fenomenul de corupție.

Referințe

- Antoniou G., Toader T. (coord.), Brutaru V., Daneș Ș., Duvac C., Griga I., Ifrim I., Ivan Gh., Paraschiv G., Pascu I., Rusu I., Safta M., Tănăsescu I., Toader T., Vasile I., *Explicațiile noului cod penal*, Vol. IV (art. 257-366), Ed. Universul Juridic, București, 2016.
- Banciu D., *Sociologie juridică*, Ed. Lumina Lex, București, 2007.
- Banciu C., Ciupercă L., *Infracțiunile de corupție. Ghid de interpretare și investigare*, ed. 2, Ed. C. H. Beck, București, 2020.
- Bodoronca G., *Corupția. Infracțiuni de corupție. Infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție*, Ed. C.H. Beck, București, 2022.
- Bodoronca G., Cioclei V., Kuglay I., Lefterache L. V., Manea T., Nedelcu I., Vasile F.-M., Zlati G., *Codul penal. Comentarii pe articole*, ed. 3, Ed. C.H. Beck, București, 2020.
- Boroi Al., Corlățeanu S., Gorunescu M., Molnar I., Voicu C., *Drept penal al afacerilor*, ed. a 3-a, Ed. All Beck, București, 2006.
- Bogdan S., Șerban D.-A., *Drept penal. Partea specială. Infracțiuni contra patrimoniului, contra autorității, de corupție, de serviciu, de fals și contra ordinii și liniștii publice*, ed. a II-a, Ed. Universul Juridic, București, 2023.
- Bogdan S., Șerban D.-A., *Drept penal. Partea specială. Infracțiuni contra patrimoniului, contra autorității, de corupție, de serviciu, de fals și contra ordinii și liniștii publice*, ed. a III-a, Ed. Universul Juridic, București, 2025.

⁶³ M. Udriou, *op. cit.*, p. 1125; Costantin Mitache, Cristian Mitache, *Drept penal român. Partea generală*, ed. 5, Ed. Universul Juridic, București, 2023, pp. 437-438.

- Bulai C., Filipaș A., Mitrache C., *Drept penal român. Curs selectiv pentru licență*, Ed. Press Mihaela S.R.L., București, 1997.
- Ciuncan D., *Anticorupția în mediul de afaceri. Conflictul (de interese) de natură constituțională*, Ed. Universul Juridic, București, 2017.
- Crișu-Ciocîntă A., *Confiscarea extinsă. Teorie și practică judiciară*, Ed. Hamangiu, București, 2019.
- Coman V., *Infracțiuni de corupție și asimilate celor de corupție. Practică judiciară comentată. Volumul I. Luarea de mită, darea de mită*, Ed. Hamangiu, București, 2019.
- Coman V., *Infracțiuni de corupție și asimilate celor de corupție. Practică judiciară comentată. Volumul II. Traficul de influență, cumpărarea de influență, infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție*, Ed. Hamangiu, București, 2019.
- Danileț C., *Corupția și Anticorupția în Sistemul Juridic*, Ed. C. H. Beck, București, 2009.
- Dobrinou V., *Corupția în dreptul penal român*, Ed. Atlas Lex, București, 1995.
- Dunea M., *Cauzele speciale de nepedepsire și cauzele speciale de reducere a pedepsei*, Ed. Hamangiu, București, 2022.
- Dunea M., *Observații referitoare la impactul produs asupra unor instituții generale ale dreptului penal de modificările apportate prin ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2016*, în *Analele științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Seria Științe Juridice*, Tomul LXII, nr. 1/2016, pp. 63-100.
- Dunea M., *Considerații critice referitoare la unele reglementări și soluții ale jurisprudenței naționale obligatorii în materie penală privind forme de manifestare a pluralității infracționale*, în *Analele științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Seria Științe Juridice*, Tomul LXIX, nr. 1/2023, pp. 207-230.
- Dunea M., Mărculescu-Michinici M.-I., *Unele propuneri de modificare a reglementării actuale în materie penală*, în *Analele științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Seria Științe Juridice*, Tomul LXIII, nr. 1/2017, pp. 155-195.
- Fanu-Moca A., *Infracțiunile de corupție*, în *Analele Universității de Vest din Timișoara, seria Drept*, nr. 2/2014, pp. 5-20.
- Jurma A., *Câteva aspecte teoretice și practice privind specificul răspunderii penale a persoanei juridice în cauzele de corupție*, în Trandafir A.-R., Lazăr G. A. (coord.), Budăi R., Dunea M., Ghica-Lemarchand C., Herinean D., Jurma A., Kuglay I., Lefterache L. V., Rădulețu S., Udriou M., Vilcică E. R., *Răspunderea penală a persoanei juridice. O instituție transatlantică. De la evaluarea vinovăției la aplicarea și executarea sancțiunilor*, Ed. Solomon, București, 2021.
- Lefterache L. V., *Drept penal. Partea generală. Curs pentru studenții anului II*, ed. 4, Ed. Hamangiu, București, 2024.
- Loghin O., Toader T., *Drept penal român. Partea specială*, Ed. Casa de editură și presă „Șansa”, București, 1998.
- Manea T., *Drept penal. Partea specială. Infracțiuni contra autorității, contra înfăptuirii justiției, de corupție și de serviciu, de fals în înscrisuri, contra siguranței circulației pe drumurile publice, contra familiei*, Ed. Hamangiu, București, 2024.
- Mateuț G., *Procedură penală. Partea specială*, Ed. Universul Juridic, București, 2024.
- Mărculescu-Michinici M.-I., Dunea M., *Drept penal. Partea generală. Curs teoretic în domeniul licenței (I)*, Ed. Hamangiu, București, 2017.
- Mitrache C., Mitrache C., *Drept penal român. Partea generală*, ed. 5, Ed. Universul Juridic, București, 2023.
- Mrejeru T., Andreiu Florescu D. P., Safta D., Safta M., *Infracțiunile de corupție. Aspecte teoretice și practice*, Ed. ALL BECK, București, 2000.

- Obancia A., *Infrațiunile economice și de corupție. Comentarii și jurisprudență*, Ed. Universul Juridic, București, 2023.
- Papadopol V., *Examen teoretic al practicii Tribunalului Suprem în materia dreptului penal. Partea generală*, în R.R.D. nr. 12/1972.
- Rotaru C., Trandafir A.-R., Cioclei V., *Drept penal. Partea specială II. Curs tematic*, ed. 7, Ed. C. H. Beck, București, 2024.
- Rusu I., *Individualizarea sancțiunilor de drept penal*, Ed. Universul Juridic, București, 2011.
- Simionescu E.-G., Dungan P., *Funcționarul public și răspunderea penală în noul Cod penal și în legile speciale*, Ed. Hamangiu, București, 2016.
- Streteanu F., Nițu D., *Drept penal. Partea generală*, Vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2014.
- Streteanu F., Nițu D., *Drept penal. Partea generală*, Vol. II, Ed. Universul Juridic, București, 2018.
- Șandru A., Morar M., Herinean D., Predescu O., *Parchetul European. Reglementare. Controverse, Explicații*, Ed. Universul Juridic, București, 2021.
- Trandafir A.-R., Udroi M., Pârgaru M., *Luarea de mită în rate – o nouă formă de unitate de infracțiune: nici naturală, nici legală, ci jurisprudențială*, în A.U.B nr. 1/2024, pp. 157-189.
- Udroi M., *Sinteze de drept penal. Partea generală*, ed. 5, vol. II, Ed. C.H. Beck, București, 2024.
- Udroi M., *Sinteze de Drept penal. Partea specială*, ed. a 5-a, vol. II, Ed. C. H. Beck, București, 2024.
- Vociu C., Boroi Al., Molnar I., Gorunescu M., Corlățeanu S., *Drept penal al afacerilor*, ed. 4, Ed. C.H. Beck, București, 2008.